

Savary zirko presentatzailea da. Jendea agurtu, tontakeriak esan, numeroak presentatu, komentarioak egin, han dabil eten gabe, aktoreak eta aktrisak berean ari diren artean. Ipuinetako tipo ezagun guztiak mantentzen dira, nola baita: Txanogorritxoak eta Basajaunak eta sorginak. Aktoreak eten gabe maskara aldatuz ari dira. Haur bat jaoitzen da eskenarioan. Cinderella pobreak dirua eskatu behar du kalcan, beste Magdalena batzuk nahiago dute etzanda diru irabazi. Neskak, biluz-biluz, publikoan sakabanatzen dira. Prestidijitadoreak ohizko untxia ateratzen du: baina ez sonberotik, publikoaren erdian egindako kopulazio aparatose

batetatik baizik. Eskenarioan liliputanoa ta jigantea ikaragarriko burrukan ari dira, bosoan, printzesa tristeagatik. Savaryk publikoa bi alderditan banatu du, garraisika, denbora guzian ari den piano desesperatua baino garraisikago, zein liliputanoaren eta zein jigantearen alde. Jakina liliputanoak irabazten duela.

Savaryk lehenago Arrabal eskenarazten zuen. Orain ideia honetan bukatu du: teatroa aktoreen eta ikusleen festa da.

Gregorio Baldatika

GRUPPO TEATRO LIBERO

Italiako herri teatroaren buruan jarri da, denbora gutitan, Napoliko ensemble hau. Nora heldu, herriak ere dantzan jarri ditu. Presentatzen daki eta probokatzen daki. Eta, gehiago dena, kalitate-rik hoberena gordetzen daki, mezuan soil konfiatu gabe.

Armando Pugliese eta Elvio Portaren Masianello emanez ibili zaigu joan den sasoiari.

Masianello historia zahar baten ikuskaria da. Gizon simple baten historia: nola goien-goienerraino igon eta behearaino jausten den Napoliko iraultzaldi batetan. XVII-gn mendeko arrandegi baten jabea zen Napolin Tomasso Aniello lehenengo Masianello eta gero Masianello deitua. 1647.eko uztailaren 7an iraultza ikaragarri bat sortu zen Napolin. Albaramendu izugarria. Kasua zen, Espainiako Errege-ordezkoak arrain, ogi, baratzeakari eta beste jakien gainean zergak ipini zituelako. Dendari ala herri, samaldaka denek kalera irten zuten asaldatuta sutan. Masianello herri-tribuno bizkor agertuko da, sua dariola, guzien buru. Jendaroste amorratuen buruzagi altxatu da Errege-ordezkoaren aurka. Ikaraturik, Errege ordezkariek amor ematen duen itxura egiten du, eta Masianello Herriaren Kapitain Jeneral izendatzen du. Gorteak ohoraturik, herriak txaloturik eta segiturik, Masianellori haizez betetzen zaio burua eta arrain ttipi analfabeto baten zat ur haunditan sartzen da. Politika haunditan hasten da. Mundua ordenatu nahita hasten da. Nagusi ahalguztidun bezala gobernatzen du. Tirano beldurgarri bihurtzen da. Hitzik kontra ateratzen dionari, lepoa moztuko dio. Aholku onik damaiona ostikoka darabil. Lehengo adiskideak izutzen ditu. Bakarrik, gelditzen da. Eta iraultzaren hamaikagarren egunean, Meza Nagusian dagoela, Del Carmine elizan, tiroka garbitzen dute. Jendarosteek haren gorpua urkatu egiten dute.

Zeinek garbitu du: Gorteak, Elizak, bere segitzaileek? Denak izan zitezkeen Masianello, herriko seme eta herri tribunoa, herriaren salbatzailea, denek etsai zuten, azkenerako herriak ere, eta herriak ez gutienik hain zuzen. Denen gainetik zigorka eta ostikoka pasa den Ferrorea da. Eztanda absurdo baten zartada. Denek biztu duten infernua. Denak erauntsi eta zanpatu ditu. Deusezean suntsitu da. Hamar egun iraultza Napolin.

Bruno Garofalak eskenario bat propio prestatu du obra honetarako. Aire librean edo sala zabal batetan —merkatu edo fabrika sala— errepresentatzeko eran: sei eskenario edo tarima desberdin, mugikorak, beren artean konbinakera aldatzeko. Bi partetan banatuta seiok. Alde batetan, Gortea, Eliza, jauntxoteria. Bestean, herria, Masianelloren etxean, asaldatuen biltzarrea. Ekintza desberdinak batera desarroila litezke. Erlazioak desberdinki antola litezke, ekintza aurrera doan eran herria eta Masianello, herria eta Gortea, eta abar. Tarimok arroda gainean daude eta eskena ezberdinetarako hara eta hoba eramaten dira.

Hasieratik azkeneraino eskena bortitz impresionagarriak. Sekulako kanbioak. Bizi-bizia. Iraultza biztu, nagusitu, alferrikaldu eta suntsitu, hamar egunetan egiten da dena.

Giulio Genoino abokatuak laguntzen dio lehenengo Masianello analfabetoari. Herriko seme simpleak errespetu kasik erlijioso batez entzuten dio ikasiari. Oso paternal, eskoladuna. Baina gero, indartsu sentitzen denean, Masianellok ez du ezer jakin nahi eskoladunarekin. Ez du Genoinoren aholkurik nahi. Genoinok irabaziaz aseguratu nahi ditu. Genoinok egituretan pentsatzen du, Masianellok indarra eta gertaerak besterik ez ditu ezagutzen. Inteligentzia eta iraultzaren indar espontaneo ezin dira elkarrekin ulertu. Masianello intriga artean nahastuko eta galduko da. Inteligentziak bere zortera abandonatuko du.

Errealistak, eskenak. Jauntxoek mainak. Paper faltsuz, kontzesio faltsuz, titulu faltsuz, ohore faltsuz, Masianello Gorteak nola enganiatzen duen. Masianello gajoa tranpan nola erortzen den. Gorteak, egituren indarrak, bereetako bat egiten du iraultzaren indarra. Are despotikoago.

Zeinek saldu du eta galdu du iraultza?

Munduen arteko diferentzia erakusten da: herriko gizon simplea eta gortesanoa. Masianelloren emazte Bernardinaren eta Erregin-ordezkoaren el-karrizketa. Herria, iraultza sutan bizturik; desengainu saminetan erroerik.

Obra hori sentimentu guztien feria da errebolta batetan. Jendearen beroak eta biziak XVII mende napolitanoan berea eransten dio. Jendea gora eta behera nahasturik nola dabilen. Sentimentu olatuak nola iraultzen diren. Herria sutan bihurrituta, Gortea uzkur ikaratuta lehenengo; herri desengainatu negargarria eta Gorte ziniko garaitsua gero: bildurra eta mendekua. Herriko seme zintzo bat, minez

eta indignazioz lehenengo, ausart eta argi gero, harro ta krudel azkenean, haundinahi eta tirano: herrian, herriko seme bat besterik ez delako mendekatzen dena. Intelektuala, maisukiro aholkari eta onginahiezko herri maitale jakitun lehenengo, hotz eta zuhur eta bere buruan ustez beterik, garaipena eta garaipenean bere influentzia aseguru nahiya gero, behazunez eta herriaren mespretxuz aldendurik azkenean. Masianelloren emazteak, gora begira, goi-goiko Erregin-ordezkoa, urre eta zeta artean, nolako begiz ikusten duen, eta honek behe-behean arrantzalearen emaztea nola ikusten duen; gero biak parcan, solaskide, bildurra eta gorrotoa, miresmena eta mespretxua, bi klase sozial emakume bik agertuta. Paradigma bat da dena.

Ihardunaldi bakoitza kantuz iragartzen da. Tarantela eta herri kanta napolitano zaharren eran prestatu da musika.

Gregorio Baldatika

Argia ezinbestekoa den tokian,

SAFT-URA bat ezar. Berezko argia du.

Jantoki, iraganbide, ikasgela, botikin, zaingela, eskailera, logela eta antzekoetan,

SAFT-URA emergentzi argigailuek beren segurtasuna eskaintzen dizute.

SAFT-URA-k pilagun argigailutan aukerarik ugariena dauka: aldizkakoak, semaforoak etab...

SAFT

IBERICA, S. A. Artapadura, 11 - Tfnoa. 26 17 00 - Gasteiz